

TOPSECTOR
TUINBOUW & UITGANGSMATERIALEN

Innovatie – en subsidienieuws vanuit de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen – maart 2016

Nieuwsbrief¹ vanuit de Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen over de mogelijkheden voor ondersteuning van kennis- en innovatieprojecten via internationale, nationale en regionale subsidie programma's.

Inhoudsopgave

Europa

EC wil meer focus Europees agri-onderzoek	3
BIOECONOMY UTRECHT 2016 12 & 13 April 2016, Utrecht	4
'Horizon 2020 heeft meer middelen nodig'	5
ERA-net for Monitoring and Mitigation of Greenhouse Gases from Agri- and Silviculture (ERA-GAS)	6
Joint Call on "Sustainable management of water resources in agriculture, forestry and freshwater aquaculture sectors"	7
EIP Water 2016 main outcome: The Leeuwarden declaration	9
Nieuwe gids synergie EFSI en Structuurfondsen	10
OP-WEST 'Evergreen' is eerste EFRO project in 2016 in West-Nederland	11
45 miljoen voor versterking economie Oost Nederland	11
Kansen voor West: Nieuwe opstellingen Zuid-Holland en Rotterdam in prioriteit 1	12

Internationaal

Nieuwe ronde voor aanvragen YEP Water en YEP Agrofood (=inclusief T&U)	12
Kamerbrief over aanpassing landenlijst PSD en DGGF	13

Nationaal

Voor aankondiging openstellingsdata MIT-regeling 2016	15
Subsidie voor energie-innovatie bijna open	15
Call voor HTSM2016	16
NWO call Bouwstenen van leven	17
Toekenningen vanuit STW Open Technologieprogramma	17
Agendabrief Topsectoren 2016: Oogsten én zaaien	17

¹Berichtgeving is mede gebaseerd op de Subsidie- en innovatienieuwsbrief van de International helpdesk van Wageningen International.

Nieuwe investeringsfondsen in de maak	18
Regionaal	
Drie miljoen provinciegeld voor onderzoek in Villa Flora	19

EUROPA

De Europese commissie (EC) heeft een EU-strategie 2020 geformuleerd met 3 prioriteiten (*smart growth, sustainable growth, inclusive growth*) met 5 ambitieuze doelen (werkgelegenheid, innovatie, onderwijs, sociale cohesie, energie/klimaat) en 7 *flagship initiatives*, waaronder de Innovation Union. Met Innovation Union beoogt de EU om van Europa een wereldspeler te maken op gebied van wetenschap, de wijze van samenwerking tussen publieke en private partijen revolutionair te veranderen, en knelpunten weg te nemen zodat ideeën sneller hun weg vinden naar de markt.

H2020 is het financiële instrument van de Innovation Union, een instrument voor groei en banen. Dus niet alleen meer gericht op onderzoek, maar ook koppeling aan innovatie met een focus op de maatschappelijke uitdagingen waar de EU voor staat. H2020 is hét Europese programma voor onderzoek & innovatie. Programmering vindt centraal plaats door Brussel. Binnen Europa wordt in toenemende mate (op vrijwillige basis) nationale onderzoeksprogramma's op elkaar afgestemd in gezamenlijke Joint Programming Initiatives (**JPI**) en via European Research Activities netwerken (**ERA netten**).

Daarnaast zijn er de zogenaamde Structuur- en investeringsfondsen waarbij programmering decentraal plaatsvindt door de lidstaten. Voor T&U zijn relevant: Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (**EFRO**) en Interregionale samenwerking tussen lidstaten (**INTERREG**).

EC wil meer focus Europees agri-onderzoek

Bron: Website Neth-ER nieuws

Met de publicatie van een nieuwe Europese O&I-strategie voor agricultuur, wil de Europese Commissie dat onderzoek in dit domein zich richt op vijf prioriteiten. Hiermee wil zij richting geven aan het Horizon 2020 werkprogramma 2018-2020, maar kijkt zij ook vooruit naar de opvolger van Horizon 2020.

Horizon 2020

De nieuwe strategie zal vooral geïmplementeerd worden via calls in de tweede maatschappelijke uitdaging van Horizon 2020: Food security, sustainable agriculture and forestry, marine and maritime and inland water research, and the bio economy. De Commissie geeft in de strategie echter aan ook te kijken naar de andere delen van Horizon 2020. Zo wordt er nagedacht over hoe het Horizon 2020-onderdeel Future Emerging Technologies (FET) kan bijdragen aan de strategie.

De prioriteiten

De vijf prioriteiten van de Europese Commissie zijn:

1. Resource management;
2. Healthier plants and animals;
3. Integrated ecological approaches from farm to landscape level;
4. New openings for rural growth;
5. Enhancing the human and social capital in rural areas.

Tijdljn

De Europese Commissie presenteerde een conceptversie van de strategie tijdens de conferentie 'Designing the Path: a strategic approach to EU agricultural research and innovation'. Het is de verwachting dat in april 2016 de Commissie een definitieve versie zal presenteren.

Meer informatie

Concept strategie Europese Commissie

<http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/designing-path-strategic-approach-eu-agricultural-research-and-innovation>

BIOECONOMY UTRECHT 2016 12 & 13 April 2016, Utrecht

Source: <http://www.bioeconomyutrecht2016.eu/>

The fourth BioEconomy Stakeholders' Conference, will be held on 12 & 13 April 2016 at Rabo Nederland in Utrecht, the Netherlands under the auspices of the Dutch EU Presidency. This high – level European meeting is co-organised by the Dutch Ministry of Economic Affairs and by the European Commission. The conference is a part of the European Bioeconomy Strategy and Action Plan, and serves as an important input to the future orientation of the European Bioeconomy Strategy.

Stakeholders 'Manifesto for the Bioeconomy in Europe'

At this two-day conference the results of previous high-level events, in particular the SCAR Foresight Conference, the Bioeconomy Investment Summit and the Global Bioeconomy Summit, will converge in a 'Stakeholders' Manifesto for the Bioeconomy in Europe': **A strategic agenda and a shared commitment to shape the bioeconomy through collaboration and dialogue.**

The bioeconomy on land and sea offers great opportunities for sustainability, rural and coastal development and industrial renaissance. The bioeconomy is also key to achieving the UN Sustainable Development Goals, including the Cop21 agreement to address climate change. Developments in the bioeconomy are moving ahead fast in the world so we need to act now to start building a sustainable future. The only successful way to do that is via involving all societal stakeholders. That is why this Bioeconomy Stakeholders Conference is so important: it gives us a platform where we can learn from each other and work together towards building the bioeconomies that we want to have in Europe. In addition, BioEconomyUtrecht2016 will provide important feedback for the review of the Bioeconomy strategy.

The 12th of April there are several interactive workshops, where you will visit outstanding Dutch companies in the field of BioEconomy. In the registration form you can leave your preferred first and second choice. Wageningen UR will host two interactive workshops at the Campus!

For more information concerning the programme: <http://www.bioeconomyutrecht2016.eu/programme>
Sign in: <https://www.event-registratie.nl/bioeconomy-utrecht-2016>

H2020

H2020 is hét Europese programma voor onderzoek & innovatie.

H2020 heeft drie pijlers:

- **Excellent Science** met grensverleggend onderzoek en diverse opleidingsmogelijkheden voor wetenschappers (beurzen, uitwisseling, opleiden PhDs);
- Competitive Industries** met multidisciplinair, toegepast onderzoek in internationale consortia en specifieke regelingen voor MBK (SME);
- Societal Challenges** met multidisciplinair, toegepast onderzoek in internationale consortia gericht op maatschappelijke agenda.

'Horizon 2020 heeft meer middelen nodig'

Bron: *Neth-ER Nieuwsbrief week 6 | 2016*

Om de lage slagingskansen van Horizon 2020 tegen te gaan en de negatieve effecten van de achterstallige betalingen te verlichten, heeft het kaderprogramma meer geld nodig. Daarnaast moet het Europees Parlement het European Fund for Strategic Investment nauwlettend in de gaten houden om te waarborgen dat de oprichting van dit fonds niet resulteert in het verlies van financieringskansen voor Europese onderzoeksprojecten. Dit staat in het evaluatierapport van het secretariaat van het Europees Parlement over de eerste twee jaar van Horizon 2020.

Meer geld nodig

Hoewel het volgens het rapport nog te vroeg is om een oordeel over Horizon 2020 te vellen, wordt de lage slagingskans als een van de grootste problemen gezien. De slagingskans is zo'n 8% gedaald ten opzichte van KP7, naar 13%. De (te) grote concurrentie zou er voor kunnen zorgen dat de reputatie van Horizon 2020 aangetast wordt. Daarnaast zijn de voorstellen die geen financiering hebben gekregen ook gemiste kansen voor de EU. Volgens het rapport moet het Parlement overwegen om meer geld ter beschikking te stellen, voornamelijk voor de meest competitieve prioriteiten van Horizon 2020. Dit zodat de slagingskans die behaald is onder het KP7, ook onder Horizon 2020 behouden wordt. Daarnaast geeft het rapport aan dat de achterstallige betalingen voor toenemende bezorgdheid zorgen, zeker als deze vertragingen veroorzaken die de concurrentiepositie van de EU in gevaar brengt. Ook voor het tegengaan van de achterstallige betalingen raad het secretariaat aan dat er meer financiële middelen ter beschikking worden gesteld.

Nauwlettende controle voortgang EFSI

Het secretariaat beveelt het Parlement aan om de voortgang van het European Fund for Strategic Investment (EFSI) en de implementatie van Horizon 2020 nauwlettend in de gaten te houden. De European Research Council verwacht namelijk dat er minder Horizon 2020 projecten gefinancierd zullen worden door de bezuinigingen van 2,2 miljard ten behoeven van EFSI. Er bestaat namelijk een theoretisch risico dat het Horizon 2020 tekort niet in gelijke mate gematerialiseerd kan worden onder het EFSI, aldus het rapport.

Het rapport

Het rapport is aangevraagd door de Commissie voor de begroting van het Parlement. De Commissie heeft Jan Olbrycht en Isabelle Thomas, leden van het Parlement, aangewezen om het onderzoek te volgen. Het rapport beoordeelt de afgelopen twee jaar van Horizon 2020 en doet op basis daarvan aanbevelingen aan het Parlement.

Meer informatie

Rapport DG Intern Beleid EP

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/572678/IPOL_STU\(2016\)572678_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/572678/IPOL_STU(2016)572678_EN.pdf):

Assessment of Horizon 2020 Programme

ERA netwerken

Het doel van een ERA-net is het bevorderen van samenwerking en afstemming van onderzoekactiviteiten in verschillende EU-lidstaten binnen bestaande nationale programmering van onderzoek. Financiering vindt plaats door de afzonderlijke lidstaten (in Nederland door NWO en EZ) en soms ook door de EU (ERA-netCofund).

ERA-net for Monitoring and Mitigation of Greenhouse Gases from Agri- and Silviculture (ERA-GAS)

Bron: Website NWO financieringsinstrumenten

FACCE-JPI organiseert een ERA-net COFUND call for proposals op het gebied van broeikasgassen in relatie tot landbouw ('ERA-GAS - Monitoring and Mitigation of Greenhouse Gases from Agri- and Silviculture'). Nederlandse onderzoekers kunnen aan de call meedoen als onderdeel van internationale consortia. De afhandeling van aanvragen verloopt via het call secretariaat van ERA-GAS.

Het Joint Programming Initiative on Agriculture, Food Security and Climate Change (FACCE-JPI) brengt 23 landen samen die een integrale European Research Area willen vormen, gericht op samenhangende uitdagingen op het gebied van duurzame landbouw, voedselzekerheid en klimaatsinvloeden. FACCE-JPI biedt en coördineert onderzoek naar duurzame landbouwproductie en economische groei, dat bijdraagt aan een Europese bio-based economie en daarnaast zorgdraagt voor instandhouding en herstel van ecosysteem diensten in het licht van huidige en toekomstige klimaatveranderingen.

FACCE-JPI organiseert regelmatig calls for proposals voor pan-Europese onderzoeksprojecten. De huidige call is ingericht als ERA-net COFUND onder Horizon2020 en richt zich op het monitoren en verminderen van uitstoot van broeikasgassen door landbouwactiviteiten: 'ERA-GAS - Monitoring and Mitigation of Greenhouse Gases from Agri- and Silviculture'.

Voor wie

Financiering kan worden aangevraagd door hoogleraren, universitair (hoofd)docenten of onderzoekers met een gelijkwaardige positie die werkzaam zijn binnen de aard- en levenswetenschappen en in dienst zijn bij een Nederlandse universiteit of een door NWO erkend onderzoeksinstituut (cf. Open Programma NWO-ALW). Voor deze specifieke call komen ook TO2 en HBO instituten in aanmerking voor financiering.

Specifieke condities:

- Aanvragers dienen gepromoveerd en/of hoogleraar te zijn.
- Aanvragers dienen een bezoldigd dienstverband te hebben voor tenminste de looptijd van het aanvraagproces en het onderzoek waarvoor de subsidie wordt aangevraagd.
- Medewerkers met een 0-aanstelling of met een aanstelling als onbetaalde gastmedewerker kunnen géén aanvraag indienen.
- Aanvragers mogen niet voor zichzelf een positie aanvragen (indien nodig met uitzondering van senior onderzoekers van TO2 of HBO instituten).

TO2 instituten zijn gedefinieerd als TNO, DLO (onderzoeksinstituten van Wageningen UR), het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (NLR), Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN), Deltares en Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN). HBO instituten zijn gedefinieerd als een door de overheid bekostigde hogeschool, zoals bedoeld in artikel 1.8 van de 'Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW)'.

De **Nederlandse hoofdaanvrager** dient een aanvraag in als onderdeel van een internationaal consortium. Een Nederlandse onderzoeker kan voor maximaal één project (onderdeel van een consortium) financiering aanvragen in deze call.

Wat aanvragen

U kunt financiering aanvragen voor de kosten van het onderzoek; zoals aanstelling van personeel (post-doc/senior wetenschappelijk medewerker) en materiële voorzieningen (verbruiksgoederen, reiskosten e.d.) en veldwerk. Licht elke kostensoort apart toe in uw aanvraag.

De maximale projectduur is 3 jaar. Een individuele Nederlandse onderzoeker kan maximaal 250.000 euro aanvragen, bestaande uit ongeveer 200.000 euro voor personeel (post-doc) en maximaal 50.000 euro voor materiële kosten (verbruiksgoederen, veldwerk en netwerk kosten).

Het maximale aantal (subsidie vragende) Nederlandse deelnemers per consortium is één. Dit leidt tot een maximale NWO-financiering van 250.000 euro per consortium.

Wanneer

Sluitingsdatum voor het indienen van vooraanmeldingen (verplicht) is 29 april 2016.

Sluitingsdatum voor het indienen van volledige voorstellen is 1 december 2016.

Indienen kan via de ERA-GAS website <http://www.eragas.eu>

Voor meer informatie over personele kosten en materiële en netwerkkosten, procedure en criteria:

<http://www.nwo.nl/financiering/onze-financieringsinstrumenten/alw/era-net-for-monitoring-and-mitigation-of-greenhouse-gases-from-agri--and-silviculture-era-gas/era-net-for-monitoring-and-mitigation-of-greenhouse-gases-from-agri--and-silviculture-era-gas.html>

Joint Call on "Sustainable management of water resources in agriculture, forestry and freshwater aquaculture sectors"

The WaterWorks2015 ERA-NET Cofund was launched in January 2016 in support of the Water JPI, as a result of a joint collaborative effort with the FACCE JPI. It is funded by the EC under H2020. WaterWorks2015 aims at tackling water challenges at European and international levels through the development of transnational and transdisciplinary research and innovation actions.

WaterWorks2015 addresses especially the challenges of:

- Ensuring the provision of water resources for the agricultural, forestry and freshwater aquaculture sector in a context of global climate change and consumers' demands for more ecologically friendly products. The reuse of treated water from different sources (e.g. industries, cities) should be further exploited;
- Protecting humans against health risks if additional water sources, such as reuse, are made available;
- The more sustainable growth of the agriculture, forestry and freshwater aquaculture sectors whilst paving the way towards job creation in all these economic areas.

WaterWorks2015 will benefit researchers, policy-makers, water authorities, utility operators, industry, farmers, and citizens by developing research and innovation in the water area.

Scope of the 2016 Joint Call funded under WaterWorks2015

Proposals are invited on the topic "Sustainable management of water resources in agriculture, forestry and freshwater aquaculture sectors", and comprises the following challenges:

- Increasing the efficiency and resilience of water uses
- Monitoring and reducing soil and water pollution
- Integrating social and economic dimensions into the sustainable management and governance of water resources

The 2016 Joint Call is funded by 25 funding organisations from 22 countries – with the European Commission participation. This Call is for collaborative transnational research proposals. Consortia should include a minimum of three eligible partners that request funding from three different participating countries. Researchers from other countries can also participate at their own costs (commitment needed for being associated to a consortium applying to the Water JPI 2016 Joint Call).

Planned Timeframe

Opening of the 2016 Joint Call - 16 february 2016

1st Stage - Deadline for Submission of pre-proposals: 19 April 2016, 17h00 (CEST)

2nd Stage - Deadline for Submission of full proposals: 15 September 2016, 17h00 (CEST)

Call documentation:

1. [Call pre-announcement](#)
2. [Call Announcement](#) (includes detailed information on the aim and scope of the Joint Call, eligibility criteria, funds, etc...).
3. [National/Regional Regulations and National Contact Points](#) (contains detailed information from all Funding Partner Organisations participating in the Call)
4. Pre-Proposal Template ([Word](#)) and ([PDF](#))

European Innovation Partnerships (EIP)

De vorming van European Innovation Partnerships (EIP) is een nieuwe benadering binnen de Europa 2020 Strategie. Doel van EIP is de kloof te dichten tussen wetenschap en praktijk door:

- Kennisdoorstroming te bevorderen via meer praktijkgericht onderzoek (pilots, demo's)
- Input vanuit de praktijk te genereren voor de onderzoekagenda van H2020

Middelen voor EIP-agri komen uit twee bronnen:

- **H2020** (via projecten en netwerken)
- **Rural Development** (via Operational Groups)

EIP Water 2016 main outcome: The Leeuwarden declaration

Source: *EIP Water News 28 / February 2016*

The Leeuwarden declaration presents key findings and a European innovation action agenda that address the urgent need to accelerate the development and uptake of innovation - i.e. innovative approaches, technology and governance - in the European water sector; it was proclaimed on 10 February 2016 at the 3rd conference of the EIP Water in Leeuwarden, the Netherlands.

The declaration contains a series of key findings related to eight main topics of the conference and presents a corresponding set of Recommended Actions – a European Innovation Action Agenda – by the participants. It calls upon European governments, research institutions and universities, the private sector, industry, development and investment banks, donors, river basin organizations, water and energy/gas associations, multi- and bilateral institutions, community-based organizations, local and regional authorities and all other stakeholders to commit to the actions and recommendations of the declaration in order to accelerate innovation development in the water sector and removal of innovation barriers in Europe and beyond.

Read more: <http://www.eip-water.eu/leeuwarden-declaration-why-and-how-drive-water-innovation-europe#sthash.VmqzPp4i.dpuf>

Interregionale samenwerking binnen EU (INTERREG)

Interreg is een Europese subsidieregeling, waarbinnen partijen uit meerdere landen samenwerken in projecten op het terrein van duurzame ruimtelijke en regionale ontwikkeling.

Er zijn 3 verschillende Interreg-programma's. Deze zijn gericht op samenwerking:

- in de grensregio's (Interreg A);
- tussen regio's in verschillende landen (Interreg B);
- door heel Europa heen, dus niet gebonden aan een bepaald gedeelte van het grondgebied van de EU (Interreg C).

Nieuwe gids synergie EFSI en Structuurfondsen

Bron: *Neth-ER Nieuwsbrief week 8 | 2016*

De Europese Commissie heeft een brochure uitgebracht die het combineren van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESIF) met het Europese Fonds voor strategische investeringen (EFSI) inzichtelijk maakt. De brochure bevat praktische tips hoe de fondsen te combineren en de impact hiervan te maximaliseren.

Verschillende combinaties

De brochure 'Investment Plan for Europe: new guidelines on ESIF with the EFSI', die tot stand is gekomen in samenwerking met de Europese Investeringsbank, moet het inzichtelijker maken hoe projecten uit beide bronnen te financieren zijn. De ESIF en EFSI middelen kunnen op verschillende manieren gecombineerd worden, wat afhangt van het project. In de brochure wordt een overzicht gegeven van de verschillende mogelijke combinaties op projectniveau of via een financieel instrument.

Extra financiering mobiliseren

Het doel van deze combinaties van EFSI en ESIF is om de terugval van investeringen in Europa aan te pakken en meer financiering te mobiliseren. Sinds de programmaperiode 2014-2020 is het mogelijk voor lidstaten en regio's om ESIF-fondsen te combineren met andere financieringsbronnen. Andersom is het ook mogelijk voor de begunstigden van financiering uit de ESIF om ondersteuning te ontvangen van EFSI.

Meer informatie

Persbericht Europese Commissie http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-329_en.htm: Investment Plan for Europe: new guidelines on combining European Structural and Investment Funds with the EFSI

Website brochure

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/efsi_esif_compl_en.pdf: European Structural and Investment FUNDS and European Fund for Strategic Investments complementarities

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

EFRO is een Europese subsidieregeling gericht op versterking van de regionale economie. In Nederland zijn er 4 landsdelen (Noord, Oost, West, Zuid).

OP-WEST 'Evergreen' is eerste EFRO project in 2016 in West-Nederland

Bron: Website kansen voor west <http://www.kansenvoorwest2.nl/nl/nieuws/-evergreen-is-eerste-project-in-2016/>

Op 18 februari is het eerste project in 2016 beschikt. In het Noord-Hollandse project Evergreen, werken 26 agrarische bedrijven samen met zes kennisinstellingen aan **duurzaam bodembeheer, ontwikkelen van betere bovengrondse teeltmethoden** en het borgen van de opgedane kennis om zo het agricluster te versterken

Door de toenemende mondiale behoefte aan voedsel is het noodzakelijk om steeds zorgvuldiger om te gaan met de beschikbare grondstoffen. De verschraving van het landschap en de afnemende water- en bodemkwaliteit vereist een continue niet aflatende inzet op duurzaam bodembeheer, vermindering van ziektes en verhogen van voedselveiligheid, versterking van de biodiversiteit, vermindering van water-energieverbruik.

In het project Evergreen werken MKB bedrijven nauw samen met de kennisinstellingen op dit gebied. Het project krijgt hiervoor een bijdrage uit Kansen voor West II van € 1.672,500,00 De looptijd is januari 2016 tot 1 januari 2020.

45 miljoen voor versterking economie Oost Nederland

Bron: Website Oost-Nederland

In 2016 is er via het EFRO programma OP-Oost 2014-2020 €45 miljoen beschikbaar voor de versterking van de regionale economie en het stimuleren van de werkgelegenheid in Oost-Nederland.

MKB en onderzoek- en ontwikkeling

In de loop van 2016 worden **5 subsidieregelingen opengesteld**. Deze regelingen richten zich op versterking van het MKB, onderzoek- en ontwikkeling (R&D) en de stimulering van een koolstofarme economie. Hierbij wordt de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden gestimuleerd. Vanaf 1 maart kan subsidie worden aangevraagd voor kleine en grote R&D projecten. In de maanden daarna worden de andere subsidieregelingen opengesteld. Voor Gelderland komt €29 miljoen beschikbaar en voor Overijssel €16 miljoen.

Investeringsimpuls voor Gelderland en Overijssel

Het EFRO-programma OP-Oost heeft als doel de regionale economie in Gelderland en Overijssel te versterken door bedrijven te stimuleren meer omzet te halen uit product vernieuwing en innovaties. Voor de jaren 2014-2020 stelt de EU €100 miljoen beschikbaar. Daar blijft het niet bij: ook bedrijven, kennisinstellingen, de provincies en het Rijk investeren in het EFRO-programma OP-Oost. Dat moet in 6 jaar tijd een investeringsimpuls voor Gelderland en Overijssel opleveren van €285 miljoen.

Naam Instrument	Subsidie %	Max. subsidie	Overig	Tender FCFS	Verwachte openstelling sluiting
R&D projecten	35%	50.000	Alleen mkb, individuele aanvraag, alleen kosten derden	FCFS	Openstelling 1 maart 2016
R&D samenwerkingsprojecten	35% / 40%	200.000/ 350.000	Alleen mkb, samen met MIT	Tender	Sluiting 1 september 2016
Grote R&D samenwerkingsprojecten	40%	2,5 mln	Mkb minimaal 30% kosten Vanaf 1,5 mln subs. minimaal 35% mkb	Tender	1: Sluiting 3 mei 2016 2: Sluiting 15 november 2016
Stimuleren proeftuinen	40% -50%	600.000	Mkb minimaal 40% kosten	FCFS	Openstelling 5 april 2016
Stimuleren clusteren netwerkactiviteiten	50%	500.000	Puntentelling bij beoordelingscriteria wijkt af	FCFS	Openstelling 14 juni 2016

FCFS = First Come First Serve. MIT= Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren

versie 20 jan. 2016

Meer informatie over de subsidiemogelijkheden in 2016 zijn te vinden op de pagina: Regelingen 2016 <http://www.op-oost.eu/OP-Oost-2014-2020/Regelingen-2016.html>

Kansen voor West: Nieuwe opstellingen Zuid-Holland en Rotterdam in prioriteit 1

Bron: Website kansen voor west

Per 15 februari a.s. worden voor prioriteit 1 binnen de regionale programmadelen van Zuid Holland en Rotterdam nieuwe subsidieplafonds opengesteld.

1. Voor prioritaire as 1 van het operationeel programma Kansen voor West II 2014-2020: Versterken van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie een bedrag van € 14.300.000 bedoeld voor projecten passend binnen specifieke doelstelling 2 "Vergroten investeringsvermogen voor innovatie in MKB-sector", actielijn 6 "Innovatie- financiering" van het programmadeel West-Regio die passen binnen het vigerende regionale beleid van Zuid-Holland.

2. Voor prioritaire as 1 van het operationeel programma Kansen voor West II 2014-2020: Versterken van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie een bedrag van € 6.000.000 bedoeld voor projecten passend binnen specifieke doelstelling 2 "Vergroten investeringsvermogen voor innovatie in MKB-sector", actielijn 3 "Toeleiding naar kapitaal" en actielijn 5 "Proof of Concept financiering" van het programmadeel West-Regio die passen binnen het vigerende regionale beleid van Zuid Holland en Rotterdam.

Voor beide plafonds geldt dat aanvragen kunnen worden ingediend met ingang van 15 februari 2016. De openstellingen sluiten op **1 april 2016**. Het beschikbare subsidiebudget wordt verdeeld op volgorde van ontvangst.

Meer informatie: <http://www.kansenvoorwest2.nl/nl/nieuws/nieuwe-opstellingen-zuid-holland-en-rotterdam-in-prioriteit-1/>

OVERIG INTERNATIONAAL

Nieuwe ronde voor aanvragen YEP Water en YEP Agrofood (=inclusief T&U)

Bron: Website [yepprogrammes](http://yepprogrammes.nl)

Deadline voor het indienen van nieuwe voorstellen voor de volgende ronde is **1 juni 2016**. Projectvoorstellen kunnen worden ingediend via info@yepprogrammes.nl.

Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, geregistreerd in Nederland en betrokken bij de uitvoering van **ontwikkelingssamenwerking (OS)-gerelateerde projecten** in het buitenland, kunnen een lokaal project aanmelden, waarop een Young Expert kan worden ingezet. Dit kan een jonge Nederlandse professional zijn of een jonge lokale professional. De Young Expert wordt minimaal 1 en maximaal 2 jaar uitgezonden en ingezet op het betreffende project in een OS-gerelateerde activiteit binnen één van de landen **uit de landenlijst Dutch Good Growth Fund**

<http://yepprogrammes.nl/nl/landenlijst>. Belangrijk uitgangspunt is dat de inzet van de Young Expert aanvullend aan het project plaatsvindt en dat de inzet van de Young Expert niet direct een commercieel doel kent.

Lees meer over de criteria voor in te dienen projecten: <http://yepprogrammes.nl/nl/criteria>.

Download alle informatie en formats voor het indienen van een projectvoorstel <http://yepprogrammes.nl/nl/projecten/formulieren-voor-projectaanvragen>.

Het YEP programmabureau beoordeelt de projectvoorstellen en zorgt –bij positieve beoordeling– voor matching met Nederlandse Young Experts. Dit verloopt via een pool van kandidaten en gebeurt in overleg met de uitzendende organisatie. Alle indieners krijgen binnen 6 weken bericht of hun projectvoorstel al dan niet wordt gehonoreerd.

Kamerbrief over aanpassing landenlijst PSD en DGGF

Bron: Website [rijksoverheid](http://rijksoverheid.nl)

Minister Ploumen heeft de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over enkele wijzigingen in de lijst van landen waarvoor het Private Sector Development-instrumentarium (afgekort PSD) en het **Dutch Good Growth Fund (DGGF)** zijn opengesteld.

huidige PSD/DGGF-landenlijst dateert van april 2013. De **lijst van 68 landen** vormt het geografische kader waarbinnen Nederlandse programma's voor de ontwikkeling van de private sector kunnen worden uitgevoerd. Zowel het Nederlandse bedrijfsleven, PSD-uitvoeringsorganisaties en ambassades hebben verzoeken gedaan tot aanpassing van de landenlijst. Deze verzoeken, samen met de recentelijk uitgevoerde evaluatie van het eerste jaar van het DGGF, vormen de basis van de herziening van de PSD/DGGF-landenlijst.

Het kabinet heeft in lijn met de focus van ontwikkelingsmiddelen op armere landen besloten dat vijf hogemiddeninkomenslanden (Albanië, Bosnië-Herzegovina, Macedonië, de Malediven en Thailand) plaats maken voor drie minst ontwikkelde landen (Haïti, Togo en Tsjad) en laag-middeninkomensland Ivoorkust. Daarnaast is Libanon aan de landenlijst toegevoegd als onderdeel van de Nederlandse respons voor ondersteuning van opvang van het zeer grote aantal Syrische vluchtelingen in de regio. Het aantal landen dat in aanmerking komt voor inzet van het PSD-instrumentarium blijft hiermee onveranderd, namelijk 68.

Download "Kamerbrief over aanpassing landenlijst PSD en DGGF"

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2016/02/19/kamerbrief-over-aanpassing-landenlijst-psd-en-dggf/kamerbrief-over-aanpassing-landenlijst-psd-en-dggf.pdf>

Bijlagen

Lijst van landen waarvoor het Private Sector Development-instrumentarium (PSD) en het Dutch Good Growth Fund (DGGF) zijn <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/02/19/psd-dggf-landenlijst>

Vooraankondiging openstellingsdata MIT-regeling 2016

Bron: Website RVO actueel nieuws

Innovatieve mkb-ers kunnen vanaf dit voorjaar weer subsidie aanvragen binnen de MKB Innovatiestimuleringsregeling Topsectoren. Daarin zijn de volgende instrumenten opgenomen: kennisvouchers, innovatie adviesprojecten haalbaarheidsprojecten en R&D-samenwerkingsprojecten (klein en groot).

Hoe de subsidieregeling er dit jaar precies uit komt te zien, wordt later bekendgemaakt. Hetzelfde geldt voor hoeveel subsidie er per onderdeel wordt vergeven. De data zijn - onder voorbehoud van publicatie van de MIT-regeling, deze is voorzien voor half maart - als volgt:

Kennisvouchers

Een kennisvoucher is een 'waardebon' waarmee een mkb-ondernemer een kennisvraag kan laten beantwoorden door een kennisinstelling. De afhandeling gebeurt in volgorde van binnenkomst. Openstelling: 10 mei tot en met 1 september 2016.

Innovatieadviesprojecten

Inwinnen van innovatieadvies door een kennisinstelling of een onafhankelijke adviesorganisatie. Dit is bijvoorbeeld het beantwoorden van een kennis- en/of een adviesvraag. De afhandeling gebeurt in volgorde van binnenkomst. Openstelling: 10 mei tot en met 1 september 2016.

Haalbaarheidsprojecten

In kaart brengen van de technische en economische risico's van een voorgenomen innovatieproject. De afhandeling gebeurt in volgorde van binnenkomst. Openstelling: 10 mei tot en met 1 september 2016.

R&D-samenwerking

Samen met minstens een andere mkb een product, productieproces of dienst vernieuwen of ontwikkelen. Openstelling: 5 juli tot en met 1 september 2016. Het is een tender.

Binnenkort zullen wij de informatie over de MIT-regeling op onze website updaten

<http://www.rvo.nl/actueel/nieuws/vooraankondiging-openstellingsdata-mit-regeling-2016> met informatie over de MIT in 2016 en zal ook de nieuwe MIT-loketwijzer operationeel zijn. Hiermee kan een ondernemer bepalen waar hij zijn aanvraag moet indienen, in de regio of het landelijke vangnet.

Subsidie voor energie-innovatie bijna open

Bron: Website RVO actueel nieuws

Het ministerie van Economische Zaken stelt dit jaar 125 miljoen euro beschikbaar voor energie-innovatieprojecten. Het doel is schone en efficiënt opgewekte energie die Nederland economisch sterker maakt.

Aanvragen indienen kan vanaf 1 april 2016. Op 1 juli openen de laatste regelingen. Het subsidiebudget staat open voor diverse regelingen binnen de Topsector Energie <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/regelingen-topsector-energie-tse>. Het gaat om energie-innovatieprojecten van samenwerkingsverbanden tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. De subsidies stimuleren onderzoek, ontwikkeling en demonstraties rond duurzaam opgewekte energie, energiebesparing en slimme inpassing van energie.

Bijeenkomsten energie-innovatieregelingen

Meer weten over de diverse regelingen en uw concrete projectidee bespreken met één van onze adviseurs? Dat kan op een van de informatiebijeenkomsten <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/topsector-energieregelingen-tse/agenda>. Volg ook de RVO.nl LinkedIn company page <https://www.linkedin.com/company/rijksdienstvoorondernemendnederland> om op de hoogte te blijven van nieuws en bijeenkomsten.

Ruimere regeling Demonstratie energie-innovatie (DEI)

Onder de regelingen valt ook de regeling Demonstratie energie-innovatie (DEI), die voortkomt uit het Energieakkoord. Het maximale subsidiebedrag per project van de DEI is dit jaar verhoogd van vier naar zes miljoen euro. Bovendien kunnen pilotprojecten in de industrie nu ook gebruik maken van de DEI. Een pilot vooraf verkleint de stap om te investeren in energiebesparingsprojecten in de industrie fors. De DEI-bijeenkomst staat binnenkort ook op de agenda.

Wijzigingen in 2016

In 2016 zijn, naast de DEI, meerdere regelingen gewijzigd.

- De regeling Hernieuwbare Energie, gericht op het kostenefficiënt realiseren van de hernieuwbare energiedoelstelling van 16% in 2023, staat nu een heel jaar open.
- Wind op zee R&D-projecten worden weer gerangschikt op kwaliteit in een zogenaamde tenderprocedure. Zo kunnen de beste projecten worden gehonoreerd.
- In de regeling voor BBE Innovatieprojecten zijn nu ook groen gas projecten mogelijk.
- De regelingen voor energiebesparing in de industrie (de JIPs en de Early Adopter Projecten), zijn verbreed naar verduurzaming van de energiehuishouding.
- Ook is het maximale subsidiebedrag voor deze early adopter projecten verlaagd van € 75.000 naar € 50.000 om met het beschikbare budget zoveel mogelijk projecten te kunnen ondersteunen.

Meer informatie: <http://www.rvo.nl/actueel/nieuws/subsidie-voor-energie-innovatie-bijna-open>

Call voor HTSM2016

Bron: STW Technology news

Vanaf 4 maart 2016 kunnen onderzoekers projectvoorstellen indienen voor het financieringsprogramma HTSM2016 <http://stwstichtingvoo.m5.mailplus.nl/ctf33827231/12345>. Het programma richt zich op het stimuleren van excellent wetenschappelijk onderzoek binnen de topsector High Tech Systemen en Materialen (HTSM). Projectvoorstellen dienen een bijdrage te leveren aan minimaal één van de 17 roadmaps van deze topsector. **Noot T&U: het tech gedeelte van de roadmap is ook passend voor onderwerpen zoals robotisering in tuinbouw, big data voor zaadveredeling, precisielandbouw etc.**

De call vereist een **vooraanmelding**, die uiterlijk op **28 april 2016 om 14:00 uur** door STW moet zijn ontvangen. Een vooraanmelding bevat een concept-begroting, een beknopte aanvraag en een motivering waarom het onderzoek past in een HTSM-roadmap. Na acceptatie van de vooraanmelding kunnen aanvragers hun **volledige onderzoeksvorstel indienen tot 31 mei 2016, 14:00 uur**.

De financiering voor HTSM2016 is afkomstig van STW en het TKI-HTSM <http://stwstichtingvoo.m5.mailplus.nl/ctf33827232/12345>. De maximale STW-bijdrage per project bedraagt 750.000 euro.

Voor meer informatie: <http://stwstichtingvoo.m5.mailplus.nl/ctf33827234/12345>

NWO call Bouwstenen van leven

Bron: Website NWO actueel nieuws

Met deze call for proposals bevordert NWO interdisciplinaire publiek-private samenwerking op het gebied van (moleculaire) bouwstenen van leven.

Met deze call beoogt NWO de interdisciplinaire verbinding tussen onderzoekers en private partners te versterken om gezamenlijk de bouwstenen van leven te doorgronden, van molecuul tot organisme. Het doel van dit programma is de realisatie van excellente wetenschap en de benutting van deze kennis voor uitdagende innovaties met grote maatschappelijke en economische impact op het grensvlak van de fysica, chemie, biologie, informatica en systeemanalyse.

Voor wie

Aanvragen kunnen worden ingediend door een academische onderzoeker namens een consortium van bedrijven en onderzoekers in dienst van een Nederlandse universiteit of een door NWO erkende instelling.

Wat aanvragen

Het maximale bedrag dat per project kan worden aangevraagd is afhankelijk van het aantal consortiumpartners en bedraagt 500 duizend euro tot 850 duizend euro. NWO draagt maximaal 90% bij aan de totale projectkosten en de deelnemende bedrijven 10%. De totale private cash bijdrage is ten minste 5% van de totale projectkosten. MKB-bedrijven kunnen volledig in kind bijdragen.

Wanneer

De sluitingsdatum voor het indienen van aanvragen is **14 april 2016, 15.00 uur (CET)**.

Voor meer informatie over procedure, criteria en de formulieren: <http://www.nwo.nl/financiering/onze-financieringsinstrumenten/cw/bouwstenen-van-leven/bouwstenen-van-leven.html>

Toekenningen vanuit STW Open Technologieprogramma

Bron: Nieuwsbrief STW

Technologiestichting STW (STW-NWO) heeft zes voorstellen gehonoreerd vanuit het Open Technologieprogramma, waaronder: **Micronutrients for Better Yields**; Prof. dr. E. Hoffland (Wageningen Universiteit & Researchcentrum). Zie ook: <http://stwstichtingvoo.m5.mailplus.nl/archief/ mailing-411490.html#otp>

Agendabrief Topsectoren 2016: Oogsten én zaaien

Bron: AWTI e-mail alert 18 februari 2016

Het topsectorenbeleid staat komend jaar in het teken van de uitvoering van de Kennis en Innovatieagenda's en de Nationale Wetenschapsagenda. Onderzoek en uitvoering gaan daarbij hand in hand. ICT en samenwerking met de regio's krijgen extra aandacht. Dat staat in de Agendabrief Topsectoren 2016. De Vlaamse Stichting Innovatie & Arbeid onderzocht de verschillende vormen van clusterbeleid in Europa, waaronder het Nederlandse topsectorenbeleid. Dit laat zien dat het Nederlandse beleid enkele sterke, maar ook zwakkere kanten kent. "In Nederland is er op dit moment niet echt sprake van een breed gedragen visie inzake het clusterbeleid." De AWTI heeft al verschillende malen aangedrongen op aanscherping van het topsectorenbeleid. De laatste keer deed hij dat in een briefadvies van oktober 2015.

Topsectoren Agendabrief 2016 (pdf): http://topsectoren.nl/documenten/topsectoren/Agendabrief-Topsectoren-2016_2016-02-08_272.pdf?utm_source=e-mailniewsbrief&utm_medium=email&utm_campaign=AWTI+e-mail+alert

Nieuwe investeringsfondsen in de maak

Bron: *Financiële Dagblad 26 februari 2016*

Meerdere universiteiten in Nederland werken aan de oprichting van nieuwe fondsen die kunnen investeren in veelbelovende bedrijven die uit de universiteit zijn ontstaan.

Zo werken de **drie technische universiteiten in Delft, Eindhoven en Twente en de universiteit Wageningen** mee aan de oprichting van een onafhankelijk financieringsfonds dat tot €8 mln in een spin-off kan investeren. Het fonds, dat Innovation Industries gaat heten, moet een omvang krijgen van €75 mln, aldus investeerder Harm de Vries, een van de initiatiefnemers en partner van drie universiteitsfondsen. Doel is om hightech spin-offs uit te laten groeien tot succesvolle ondernemingen.

Innovation Industries is het vervolg op het Twente Technology Fund, dat in 2010 is opgericht door een aantal succesvolle ondernemers in Twente en de Universiteit Twente. Cruciaal verschil is dat het nieuwe fonds niet aan regionale grenzen gebonden is. 'Nederland is te klein om in hokjes op te delen', aldus De Vries. De investeerders richten zich op spin-offs die maatschappelijke problemen kunnen oplossen, zoals het tegengaan van klimaatverandering of het toegankelijk maken van medicijnen. Industriële partners gaan hun kennis en netwerk beschikbaar stellen om de spin-offs — uiteindelijk zo'n achttien — verder te helpen.

Door de handen in een te slaan, hopen de universiteiten dat er een oplossing komt voor de zogenaamde 'valley of death' waar veel spin-offs mee te maken krijgen. Dit is het gat dat valt tussen de eerste kleine investeringsronde en grote vervolginvesteringen die nodig zijn om omzet te behalen. Het is nog niet duidelijk of de universiteiten via hun holding ook geld in het fonds investeren.

Ook in het westen van het land wordt aan een nieuw fonds gewerkt. Dit fonds is een initiatief van de regionale ontwikkelingsmaatschappij Innovation Quarter, de TU Delft, Erasmus MC en de universiteit Leiden. Het fonds, UNIIQ genaamd, wil €22 mln. ophalen en is gericht op spin-offs die de werking van hun product, dienst of technologie willen testen. Beiden fondsen gaan naar verwachting in de zomer van start.

REGIONAAL

Drie miljoen provinciegeld voor onderzoek in Villa Flora

Bron: website provincie Limburg

De provincie Limburg stelt een subsidie van 2.947.500 euro beschikbaar voor onderzoeksprogramma Healthy Eating and Food Innovation (HEFI) van de Universiteit Maastricht in Venlo. De Statencommissie gaat akkoord met die investering in het onderzoeksprogramma dat zich richt op de driehoek voedsel, voeding en gezondheid.

Laboratorium

Limburg kende eerder al een voorschot van 969.000 euro toe om een snelle start mogelijk te maken. Omdat het HEFI-laboratorium nog gebouwd moet worden, maar er wel al behoefte was aan onderzoek, opende de universiteit in de zomer van 2015 een tijdelijke vestiging bij HAS Venlo. De capaciteit blijkt echter te beperkt waardoor onderzoeksopdrachten in de knel dreigden te komen. De onderzoeksfaciliteiten die nodig zijn, worden nu gerealiseerd in Villa Flora.

Darmsimulator

HEFI focust zich bij het onderzoek op drie zaken:

1. het voedsel zelf in het menselijk lichaam,
2. de effecten van portiegrootte, voedselvolumen en smaakvariatie op eetgedrag en de
3. beïnvloeding van dat eetgedrag door de omgeving, bijvoorbeeld de inrichting van bedrijfsrestaurants of het leefpatroon van ouders.

Het onderzoek wordt onder andere gedaan door modelsystemen die de maag en de darmen simuleren.